

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. In quo explicatur modus observandus in correctione fraterna à Domino præscriptus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

aut ob veteratam consuetudinem, talia committendi delicta. Quia ratione sicarius, latro, homicida, talibus delictis in veterari rarissime convertuntur, juxta illud Hieremias Cap. *Si potest Ethiops mutare pellem suam?* Quare in his, & similibus delictis nemo debet de se tantum presumere, ut puer tales malefactores posse sua correctione emendare; nam licet simpliciter id sit possibile, moraliter tamen id rarissime accidit: & de moribus hominum debemus judicare secundum illa, quæ communiter, & frequentet accidunt.

Hanc sententiam expressè facit Cajet. Tomo 1. *Opusculorum Tract. 31. respons. 5. ad primum.* Ubi agens de delictis, quæ vergunt in perniciem publicam, in quibus delinquentes tenentur complices manifestare, ita scribit: *Nisi forte probabiliter credetur correctione fraterna eos amplius non peccaturos: quod non facile credendum est de Religiosis, præsertim hujusmodi sceleribus irrisu: sed dubitandum potius videtur, quod fingent se emendare. Et propterea tutius est in hujusmodi casibus Prælato petenti per se, vel per alium denunciare, &c.* Hæc Cajet. Cujus quædam verba in elligenda sunt tantum de Religiosis indaratis, & protersis: regulariter tamen loquendo de aliis sperari potest, & debet correctio; cum frequentius non peccent malitia, sed vel ignorantia, aut ex fragilitate.

Similiter, inquit idem Salon, sunt quedam peccata, in quibus si aliqua mora in eorum obviacione interfit, bonam commune maximo periculo exponitur, eujusmodi sunt hæresis, prodition Civitatis, &c. quibus nisi cito occurratur, breviter executioni mandabuntur, & forsitan, dum in delinquentis correctione immoramur, bonam commune periclitabitur. Præstat igitur juxta prudentiæ leges bono communi, accusando delinquentes, prospicere, quam eorum particulari bono consulendo, hæc correctionis accusationem differres præcipue cum certus sit, eos non convertendos, imo si admoneantur, cautius & secretius nocturos. Nam ut bene advertit D. Thom. in Disput. art. 2. ad 10. *In talibus, in quibus mora denunciationis est periculosa, non oportet expectare admonitionem, sed statim procedere ad denunciationem; neque hoc est contra præceptum Christi; Nam non est solum in te, sed in multis. Dominus autem dicit: Si peccaverit in te frater tuus, &c. Dixi: sciens & volens, ut excludam eos, qui ob ignorantiam, aut aliorum deceptionem in similia delicta labuntur; nam hi facilius de sua ignorantia resipiscunt.*

Hactenus de circumstantiis diximus, quæ variari possunt; quia non semper, sed quandoque observari debent. Dicamus jam de aliis, quæ invariabiles esse debent.

Prima earum est. Ut correctio, quæ est actus misericordie, & charitatis, non acerbè, sed quantum fieri potest, cum lenitate, & humilitate suaveriter fiat; nam ut bene advertit, S. Gregor. Nazianz. in *Oratione de moderatione in disputationibus habenda*, agens de forma observanda in correctione fraterna, inquit: *Hanc rationem tene, ut partim illum corrigas, id quod leniter, & humane, non ut hostis, neque ut durus, & rigidus Medicus, neque ut sectiosus tantum, & cauterium adversus morbum sciens grassari, partim te ipsum accusas, infirmitatisque tuæ sibi confisus sis.*

Quare Theologi exemplo boni Medici spiritua-

talem hanc curationem merito explicarunt. Nam sicut Medicus salutis, & incolumitati corporis ita debet prospicere, ut quoad fieri possit, id faciat sine detrimento ullius membri, nisi forsitan opus esset pro salute tuenda aliquod membrum minus præcipuum refecare: vel qui olei unctioe possit vulnere mederi, vellet illud ignis adustione curare. Ita pari modo qui proximum corripit, debet procurare salutem spiritualem ipsius sine detrimento illius boni etiam inferioris ordinis, ut famæ & fortunatum, &c. quoad fieri possit; nec enim majori ipsius dispendio debet salutem spiritualem curare, quam ad eum fore finem sit opus. Ita ratiocinatur D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. & communiter Theologis, cuius ea ratio esse potest. Nam præceptum correctionis ita servari debet, ut in modo illud exequendi, contra proximum non peccetur. Et ita adhibenda est correctio, ut ejus fama non lædatur absque justa necessitate, cum scilicet id non esse necesse ad salutem spiritualem proximi, quæ est finis correctionis. Quare hujusmodi præceptum ita est observandum, ut proximi fama absque justa necessitate non lædatur, dum ea illæsa, obineri possit finis correctionis, nempe salus proximi spiritualis.

Unde modum quandam specialem correctionis præscribit Dominus, *Matth. 18.* qui regulariter juxta rectam prudentiæ rationem, idoneus, & necessarius videtur ad assequendum finem correctionis cum nulla, vel certè cum minima jactura famæ proximi; qui proinde correctionis modus debet moraliter observari ex præcepto divino, etiam si nunquam esset à Domino traditus. Hunc modum exposuit Dominus loco citato his verbis: *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum: Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: si te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesia. Si autem Ecclesiam non audierit, sis tibi sicut ethnicus & publicanus.*

CAPUT VIII.

In quo explicatur modus observandus in correctione fraterna à Domino præscriptus.

IN hac re illud in primis est certum apud Theologos præceptum de modo corripiendi à Domino præscriptum, non esse novum, sed potius explicationem divini, & naturalis præcepti, ut correctio assequatur suum finem, idque fiat cum minima, vel nulla seie jactura famæ proximi. Ratio est, quia tales possunt esse personarum & peccati circumstantiæ, ut ipsa prudentiæ ratio, & naturæ lex dicat, illo ipso modo instituentam esse proximi correctionem, ut communiter Theologi in 4. distinct. 19. affirmant.

Secundò certum est, illud præceptum de modo correctionis esse affirmativum, ac licet de præcepto ipso correctionis superius Cap. 5. annotavimus ex D. Thoma; ac proinde non obligare pro omni tempore, & in omni casu; sed quando necessarius futurus videbitur ad finem correctionis absque justa læsione famæ proximi. Quod expressè indicavit August. *serm. 16. de verbis*

Domini, ubi differens de illo modo corripendi à Domino imperato, ita scribit: *Discernere* (inquit) *debemus aliquando istud, aliquando illud esse faciendum, aliquando corripendo fratrem, & inter te solum, aliquando coram omnibus &c.* Dixi, *præceptum esse affirmativum*, & non quomodocumque, sed etiam valde speciale, ut potest præscribens quendam corripendi modum valde determinatum, qui ut opportunè accommodetur in casibus particularibus, requiritur quoque ut concurrant determinatæ circumstantiæ, quæ facili deesse solent in quibusdam casibus, in quibus modus ille non est servandus, ut sequentibus conclusionibus explicabimus.

Peccata publica, que dicuntur & an in illis observandus ordo præscripsit.

Prima conclusio. In peccato publico necessarium non debet servari ille ordo, scilicet ut propter famam proximi servandam, primò fiat secreta correctio, *Voco peccatum publicum*, quod vel publica infamia divulgatum est, vel in judicio convictum, vel in aliqua vicinia, vel Collegio, aut Communitate manifestum. Ratio est, quia jam in illo caso, fama proximi perditur: quare licet eo caso Prælati paternè denunciare, si ex ejus correctione paternè speretur, fratris emendatio. Et confirmatur ex Apostolo 1. ad Timor. 2. *Peccantem coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant.* Quod si publicis peccatis posset subveniri, & proximo, & scandalo publico sine publica reprehensione, nimirum secretè corrigendo fratrem, & efficiendo, ut ipse suo bono exemplo tollat scandalum, ita esset servandam ex mente Adriani, de correctione fraternæ: quod ratio sperari potest. Ut affirmat P. Suarez *disp. 3. de correctione, sect. 6. n. 4.*

Quid de peccatis occultis, & periculis in damnum Communitatis, aut aliquorum particularium, si majus sit, quam illa fama proximi qualis sit, que saluta.

Secunda Conclusio. Si peccatum sit occultum, tamen cedat in damnum Communitatis, & periculum sibi mora, neque spes ulla sit: nostra correctione impediendum, ut si quis machinetur prodicionem Civitatis, tunc denunciandum est Superiori, ut efficaciter fratrem corrigat, & malum avertat à Communitate. Ita expresse docet D. Thom. *dist. 4. q. 33. art. 7.* & communiter alii Theologi.

Tertia conclusio. Peccatum proximi, licet occultum, quando cedit in alicujus vel aliquorum detrimentum majus, quam sit jactura illa, qualiscumque fame proximi apud Superiorem, si ad eum statim illius peccatum deferatur, ut paternè correctione fraternè emendet, ac aliorum indemnitati prospiciat, ut si quis v. g. machinetur necem alicujus, tunc enim vita ipsius anteponenda est alterius fame, teste Paludano *m. 4. dist. 1. q. 4.* quæ sententia communis esse solet aliorum Theologorum.

Quid de peccatis contagiosis dicendum.

Quarta conclusio. Quando peccatum natura sua est ita contagiosum, ut nisi efficacissimè remedia, & cunctæ Superioris auctoritate adhibeantur, ordinariè solet serpere, & inficere Communitatem; tunc est denunciandum statim Superiori, ut securius Communitatis bono prospiciat: quale est peccatum hæresis. Ratio est, quia peccatum istud natura sua valde exitiale esse solet, cum evertat præcipuum fundamentum salutis, nempe fidem. Quare nunquam, aut rarissimè potest quis ad eò certò hæretici emendationem, per suam privatam monitionem sperare; maxime cum vix sperari queat hæreticum admittitum socii admonitionem, cum Ecclesiam totam per hæresim contemnat. Utendum igitur

est efficaciori, & securiori remedio, ut in tanta re, bono tum communi, tum privato consulatur.

Objicies. Quia D. Thomas *dist. 4. q. 33. art. 7.* manifestè affirmat in prodicione, aut hæresi, statim oportere denunciare Superiori. Et ad id *Nisi forte aliquis firmiter existimaret, quod statim per secretam admonitionem posset hujusmodi mala impedire.* Nam D. Thomas ibi intelligit in caso, quo satis certò, & efficaciter, & statim possunt hujusmodi mala aliis perniciosè impediri per secretam admonitionem; quod, ut rectè notant communiter Auctores, in peccato hæresis, vel nunquam, vel rarissimè prudenter spectari poterit, propter rationem superius allatam.

Unde hæc limitatio adducta est à D. Thoma, & communiter ab aliis Theologis, non tam ob crimen hæresis, quam ob alia, quæ sunt perniciosè aliis; sed in aliis quidem materiis, ut prodicionis Republ. &c. in his enim facilius foret posset aliquando contingere, ut per secretam admonitionem sufficienter caveatur aliorum indemnitati; propter quam causam regulariter omnia peccata aliis perniciosè oportet statim denunciare Superiori, ut patet, ut superius secunda, & tertia conclusione notavimus. Videnda sunt ea, quæ *inferius Cap. 12.* dicemus, & in partem in his casibus observanda.

CAPUT IX.

In quibus casibus possit peccatum secretum fratris Prælati, ut patet manifestari.

In primis est certum, quod quando sufficienter, & commodè speratur emendatio fratris per nostram privatam admonitionem, tunc non esse detegendum peccatum secretum Prælati, sed omnino servandum correctionis præceptum: Hæc est communis Doctorum sententia, & idem intelligendum, ubi dubium est, an Prælati prudenter procedat ut patet; quia in hoc dubio prævalet possessio juris propriæ fame, quam subditus habet.

Secundò. Certum est etiam, non licere fratri per secreta admonitionem emendatò, peccatum ejus indicare Prælati, etiam tanquam patri, etiam si speretur, ut melius eum corrigat, & præcaveat in futurum, ut sit tutior à recidiva; licet contrarium affirmet Ricar. *in 4. dist. 19. art. 3. quest. 1.* Cujus sententia adscribi solet Divo Thomæ. *Quodl. 1. art. 13.* Bonaventuræ, Sylvest. & alius, quos refert, & sequitur P. Sanctus Tomo 2. *in præceptis decalogi lib. 6. Cap. 12. n. 46.* Sed verior videtur contraria sententia, quam sequitur Adrianus *in quest. de correctione, §. pro hujus decisione.* Paludani *in 4. dist. 19. q. 4.* Sotus *in relectione de secreto, membro 2.* Navarri *in Manuali Cap. 24. n. 14.* ubi expresse affirmat, id esse illicitum, & Valentia 2. 2. *disp. 3. q. 10. puncto 5. §. 2.* Quæ sententia manifestè probatur ex illis verbis Domini, *Matth. 18. Si es audierit lucratorem fratrem tuum.* Quasi dicat: nihil superest amplius, sed ibi erit sistendum, ut contineatur fama fratris.

Et confirmatur; Nam ut rectè censet Adrianus, sicut gravius est diffamari apud gravem, & honestum virum, quam apud alium; ita etiam apud Præla-

Tit. 3. si n. c. d. d. ab illo ci. n. 1. & seq. & Stephan. à S. Paulo Tract. 3. de char. disp. 3. dub. 3. n. 74.